

Martti Vihanto

Postimerkkiin mahtuu mikrotekstiä

Maailmassa on ilmestynyt paljon postimerkkejä, joissa ei ole muuta kirjoitusta kuin maan nimi ja postiarvo. Ison-Britannian merkeissä ei ole maatakaan mainittuna. Toisessa ääripäässä sanoja voi olla satoja ja parhaassa tapauksessa pari tuhatta.

Suomen lehdistö mikrotekstillä

Suomen ensimmäinen lehti *Tidningar Utgifne Af et Sällskap i Åbo* alkoi ilmestyä vuoden 1771 tammikuussa. *Sällskap* tarkoittaa tässä Aurora-seuraa. Sanomalehden numerot ovat luettavissa *Kansalliskirjaston* verkkosivuilla.

Vuonna 1971 ilmestyi tapahtuman johdosta 50 pennin juhlapostimerkki. Siinä kerrotaan lehden historia yhteensä noin 400 sanalla suomen, ruotsin ja ranskan kielellä. Henrik Gabriel Porthan oli keskeinen hahmo lehden syntymisessä ja toimittamisessa.

Suomen ensimmäisen lehden perustamisesta tuli kuluneeksi 200 vuotta vuonna 1971, ja Nuorsuomalaisen Sanomalehtimiesyhdistyksen perustamisesta 100 vuotta vuonna 2006. Mikrotekstin lukeminen onnistuu kummastakin merkistä vahvan suurennuslasin avulla. Jälkimmäisessä mainitaan muun muassa Eero Erkko, joka vaikutti Helsingin Sanomissa niin kuin myöhemmin poikansa Eljas ja tämän poika Aatos Erkko.

Edellisenä eli vuonna 1970 oli ilmestynyt Aurora-seuran 200-vuotisjuhlapostimerkki. Sen aiheena on puolikas seinämaalauksesta, jonka Eero Järnefelt teki Helsingin yliopiston juhlasaliin. Maalaus tuhoutui jatkosodan pommituksissa. Johan Stén kertoo kirjassa *Kulta-aika* (Art House 2021), että Porthan seisoo kolmantena vasemmalta puhetta pitämässä.

Vuoden 1971 lehdistömerkin teksti on hyvin pienikokoista eikä arvaisi lukukelpoiseksi ellei tietäisi. Muistan vielä hyvin kun merkki ilmestyi ja mikropainatusta koetettiin selvittää kokoontaitettavan luupin avulla. Luuppi on kadonnut jonnekin, mutta olen saanut samanlaisen tilalle ja käytän vieläkin filateelisiin tarkasteluihin. Nykyaikana helpointa on ottaa laadukkaalla digikameralla valokuva ja lukea ruudulta.

Punainen Risti eri kielillä Tanskassa

Lisämaksumerkkejä Punaisen Ristin hyväksi on julkaistu Suomessa vuonna 1922 ja vuodesta 1930 lähtien aluksi vuosittain. Viimeiset ilmestyivät vuonna 2000.

Vuoden 1922 postimerkissä lisämaksu on kolmannes merkin myyntihinnasta. Tämä vaikutti osaltaan heikkoon menekkiin, ja painoksesta noin kaksi kolmasosaa jouduttiin polttamaan. Merkki oli postin virkailijoillekin jossain määrin erikoinen, sillä sitä ei aina

pidetty postimerkinä ja lähetys laitettiin lunastukseen.

Tanskassa Punaisen Ristin merkkejä on julkaistu vuosina 1921 ja 1939 sekä näiden jälkeen vaihtelevin väliajoin. Vuoden 1966 kaksi merkkiä ovat sikäli erikoisia, että niissä on enemmän tekstiä kuin siihen saakka missään maailman postimerkissä.

Tanskan Punaisen Ristin vuoden 1966 postimerkissä kaivertaja, Czeslaw Slanian nimi on oikeassa alareunassa.

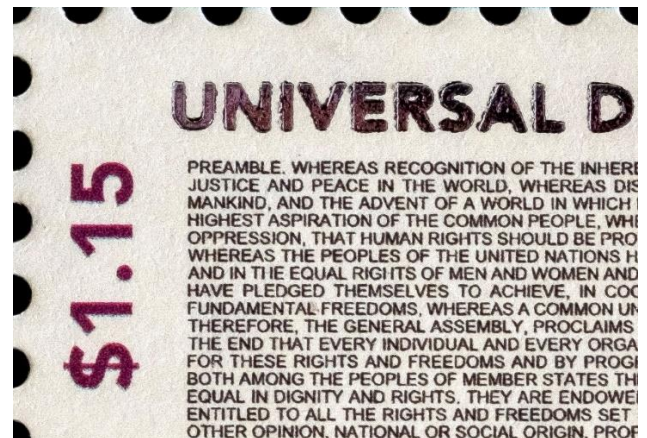
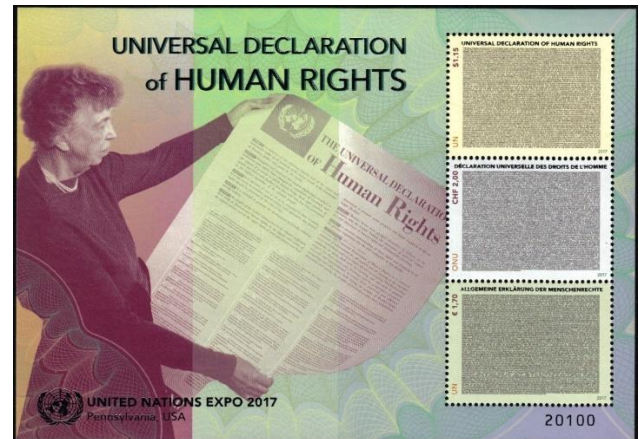
Punainen Risti on mainituissa Tanskan merkeissä kirjoitettuna noin 30 eri kielellä. Yksi kielistä on suomi, mikä tekee merkeistä sopivan Suomi-aiheiseen kokoelmaan. Merkit soveltuvat myös Czeslaw Slania -kokoelmaan, sillä ne ovat hänen kaivertamiaan. Merkeissä on tekstin lisäksi punaisenväriset risti, leijona ja puolikuu, jotka ovat järjestön tunnuksia ja suojamerkkejä.

Unkari julkaisi vuonna 2004 postimerkkiarkin, jossa on yhtä monta merkkiä kuin shakkilaudassa on ruutuja eli 64 kappaletta. Arkissa kerrotaan mikrotekstillä shakkipelin historiasta Unkarissa, ja siinä on ottelun avaus, jota kutsutaan italialaiseksi peliksi. Kuvan merkissä on musta sotilas alkuasemassaan a7.

Maailmanennätyksiä

Yhdistyneiden kansakuntien New Yorkin, Geneven ja Wienin toimistot julkaisivat vuonna 2017 kolmen postimerkin pienoissarkin, jonka aiheena on YK:n ihmisoikeuksien julistus vuodelta 1948. Julistus on jokaisessa merkissä eri kielellä.

Yhdistyneiden kansakuntien vuoden 2017 pienoissarkissa on aiheena YK:n ihmisoikeuksien julistus (pienennetty). Eniten sanoja on New Yorkin toimiston merkissä, josta on suurennettu osakuva. Pienoisarkin sivukuvassa on Yhdysvaltain presidentin Franklin D. Rooseveltin puoliso Eleanor.

Pienoisarkki on kaikkien kolmen toimiston yhteinen. Siitä on tästä huolimatta vain yksi postimerkki käypäinen kussakin toimistossa erikseen. Vaikka pienoisarkkia ei ole kuin yhtä lajia, sillä on esimerkiksi *Michelissä* kolme luettelonumeroa, ja se täytynee olla YK-kokoelmassa kolmeen kertaan.

Guinness World Records -sivuston mukaan pienoisarkin ylimmäinen, New Yorkin toimiston merkki on lajissaan maailmanennätys. Siinä on 1969 sanaa. Saksan- ja ranskankielisissä merkeissä on jonkun verran vähemmän.

Guinnessin tieto on ilmeisesti väärä. Gibraltar julkaisi nimittäin jo vuonna 2014 postimerkin, jossa on eri lähteiden mukaan 2183 sanaa. En lähtenyt kuitenkaan laskemaan ja tarkistamaan asiaa.

Gibraltarin vuoden 2014 maailmanennätysmerkissä kerrotaan siviiliväestön evakuoinnista toisen maailmansodan alussa

Olen koonnut kokoelmastani kirjoituksen kuvitukseen mainittuja postimerkkejä ja muutaman muunkin. Mikrotekstiä käytetään myös väärentämisen estämiseksi kätkemällä merkkikuvaan yksittäisiä sanoja ja muita merkintöjä.

Julkaistu: *Filatelisti* 4/2022

*Etelä-Afrikan postimerkissä on Raamattu-sana eri kielillä. – Israelilaisessa esperanton kielen 120-vuotisjuhlamerkissä ja sen lisälipukkeessa on kielen kehittäjän L. L. Zamenhofin esperantonkielinen elämäkerta. – Ison-Britannian postimerkissä on T. S. Eliotin runo *The Ad-Dressing of Cats*. – Belgialaisessa kansainvälisen naistenpäivän 100-vuotisjuhlamerkissä on noin 600 sanaa neljällä eri kielellä naisten syrjinnän poistamista koskevasta yleissopimuksesta. – Merkit ovat vuosilta 1987, 2006, 2001 ja 2014.*